

21. ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2014. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Test se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnoga slova geografskih imena. Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje preporučen od ministra znanosti, obrazovanja i sporta, dr. sc. Željka Jovanovića, za korištenje u osnovnim i srednjim školama i objavljen na internetskim stranicama Instituta za Hrvatski jezik i jezikoslovlje.

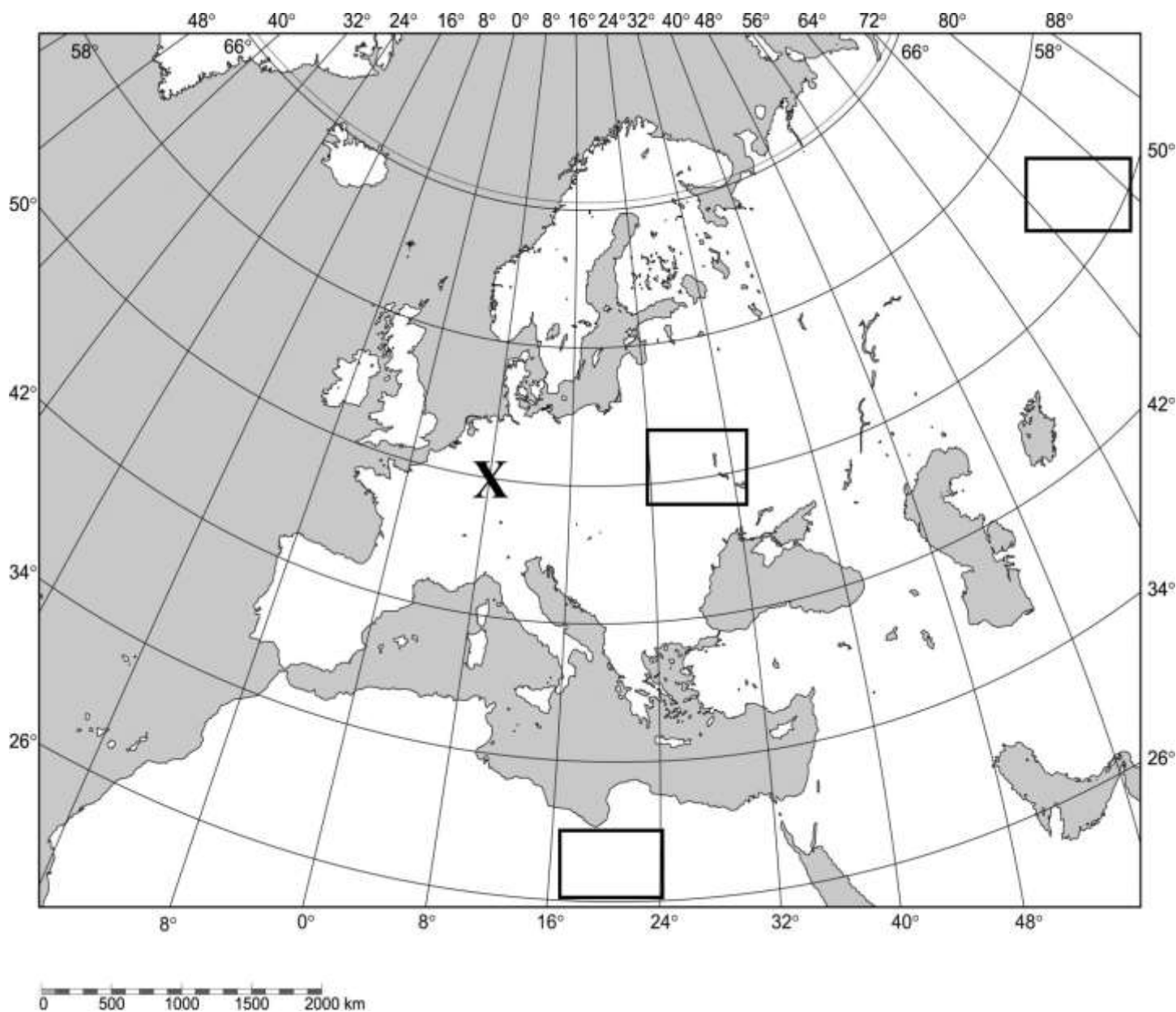
Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadatcima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog tiskanog slova

Za vrijeme testiranja ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio testa.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadatcima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE.

2

1. Odredi geografski smještaj mjesta koje je na karti označeno slovom X.

Mjesto je udaljeno _____° _____ od ekvatora
i _____° _____ od početnog meridijana i nalazi se u
_____ pojasu (napiši puni naziv toplinskog pojasa).

2

2. Kružićem (●) označi mjesto na karti koje se nalazi 16° južnije i 32° istočnije od mjesta označenog slovom X. Mjesto označeno kružićem nalazi se u _____ (upiši ime kontinenta).

2

3. Upiši broj 1 u pravokutnike koji označavaju kontinente čije se obale nalaze na Sjevernom ledenom moru. Zajednički naziv za kopno koje čine ti kontinenti je _____.

- 2 4. Na priloženoj karti vodoravnim crtama (=) označi dio Afrike na zapadnoj Zemljinolj polutki, a kosim crtama (///) označi dio Europe u sjevernom hladnom pojasu.
- 3 5. Na priloženoj karti cijelom dužinom podebljaj paralelu koja se nalazi na granici između sjevernog umjerenog i sjevernog hladnog pojasa. Naziv te paralele je _____, a ime oceana (u uobičajenoj podjeli na tri oceana) kroz koji prolazi na priloženoj karti je _____ ocean.

U SLJEDEĆIH DEVET ZADATKA DOPUNI REČENICE.

- 2 6. Za sjevernu polutku, Zemlja je u položaju proljetne ravnodnevice najčešće na datum _____. Tog dana Sunčeve zrake padaju okomito na _____ (upiši ime paralele).
- 2 7. Na općim (preglednim) geografskim kartama uzvisine od 500 do 1000 m nadmorske visine prikazuju se _____ bojom, a reljef od 0 do 200 m nadmorske visine prikazuje se _____ bojom.
- 2 8. Zajednički naziv za sve oblike Zemljine površine na kopnu i pod morem je _____, a naziv za ostatke biljaka i životinja iz davnih geoloških razdoblja sačuvane u stijenama ili ostatke njihovih otisaka je _____.
- 2 9. Zemlja je lupinaste građe, a tri glavne lupine su kora, _____ i _____.
- 2 10. Mjesto na površini Zemlje gdje se potres najjače osjeti nazivamo _____, a mjesto u unutrašnjosti Zemlje gdje potres nastaje nazivamo _____.
- 2 11. Njemački znanstvenik koji je početkom 20. stoljeća objavio postavku po kojoj su kontinenti nekada bili spojeni je _____ (upiši ime i prezime), a granicu između Zemljine kore i plašta otkrio je hrvatski znanstvenik _____ (upiši ime i prezime).
- 2 12. Linije koje na topografskoj karti povezuju točke iste dubine nazivamo _____, a linije koje na topografskoj karti povezuju mjesta iste nadmorske visine nazivamo _____.
- 2 13. Galaksije su nakupine _____, a ime naše galaksije je _____.

2

14. Izbacivanje vulkanskog pepela, plinova i drugog materijala nazivamo _____, a otvor vulkana kroz koji se navedeni materijal izbacuje naziva se _____.

U SVAKOM OD SLJEDEĆIH ŠEST ZADATKA JEDAN JE ODGOVOR TOČAN. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1 15. Zbog vrtnje oko svoje osi Zemlja je:

- a) spljoštena na ekvatoru
b) ispupčena na polovima
c) ispupčena na početnom meridijanu
d) spljoštena na polovima

1

16. Na kojoj se od navedenih udaljenosti od ekvatora nalazi mjesto u kojemu je 21. lipnja polarna noć?

- a) 25° južno od ekvatora
b) 58° sjeverno od ekvatora
c) 88° južno od ekvatora
d) 15° sjeverno od ekvatora

1

17. Na kojoj je od navedenih točaka Zemljina sila teža najslabija?

- a) u točki na sjevernoj polarnici
b) u točki na južnoj obratnici
c) u točki na Sjevernom polu
d) u točki na ekvatoru

1

18. Koje se od navedenih sredstava koristi pri suvremenoj orijentaciji u pomorskom prometu?

- a) svjetionik
b) radar
c) radio prijamnik
d) politička karta

1

19. Koje su godine snimljene prve fotografije Zemlje iz satelita?

- a) 1959.
b) 1961.
c) 1965.
d) 1969.

1

20. Koji kontinent Novoga svijeta, prema uobičajenoj podjeli na tri oceana, ima obale na sva tri oceana?

- a) Australija
b) Sjeverna Amerika
c) Antarktika
d) Južna Amerika

U SVAKOM OD SLJEDEĆA ČETIRI ZADATAKA DVA SU ODGOVORA TOČNA. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2

21. Putanje kojih dvaju od navedenih planeta se nalaze između Zemlje i Saturna?

- a) Venere
b) Urana
c) Neptuna
d) Jupitera
e) Marsa

2

22. Koje su dvije od navedenih uzvisina s najnižom apsolutnom visinom?

- a) brežuljak
b) sredogorje
c) brijeg
d) gora
e) planina

23. Koji dijelovi Zemlje čine litosferu?

- a) unutarnja jezgra b) Zemljina kora c) vanjska jezgra
d) gornji dio plašta e) donji dio plašta

24. U kojim se od navedenih mjerila izrađuju opće (pregledne) geografske karte Afrike i Australije u školskim atlasima, a koje daju cjelovitu geografsku sliku tih kontinenata?

- a) 1: 30 000 000 b) 1:40 000 000 c) 1: 300 000
d) 1: 400 000 e) 1: 30 000

U SVAKOM OD SLJEDEĆA TRI ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

25. Vrtanja Zemlje oko Sunca naziva se **rotacija / revolucija** Zemlje. Odvija se po **eliptičnoj / kružnoj** putanji. Zemlja je bliže Suncu **prvi dan ljeta / prvi dan jeseni** na sjevernoj polutki. Položaj Zemlje prema Suncu u kojemu sunčeve zrake okomito obasjavaju ekvator naziva se **suncostaj / ravnodnevica**.

26. Afrička i Južnoamerička litosferna ploča međusobno se udaljavaju u **Atlantskom / Tihom** oceanu. Na granici tih dviju litosfernih ploča nastaje **srednjooceanski hrbat / dubokomorski jarak**. Na mjestu podvlačenja Nazca ploče pod Južnoameričku dolazi do izdizanja **Alpa / Anda**. Izdignuta uzvisina je **staro gromadno gorje / mlada ulančana planina**.

27. Zakrivljenu Zemljinu površinu najtočnije prikazuje **geografska karta / globus**. Stručnjaci koji se bave izradom geografskih karata su **kartografi / seizmografi**. Na zidnim geografskim kartama zapad se nalazi uz **lijevi / desni** rub karte, a vode na kopnu prikazane su **bijelom / plavom** bojom.

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI SREDNJI I DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA I SAMO JEDNOG BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. JEDNO SLOVO I JEDAN BROJ SU VIŠAK.

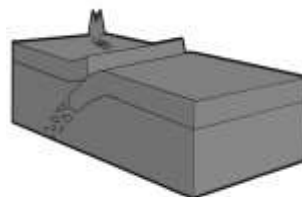
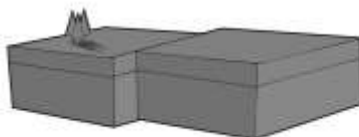
28. Poveži opise s odgovarajućim reljefnim oblicima i tipom reljefa.

_____ krški reljef	A) strm i stjenovit obalni odsjek	1) jama
_____ obalni reljef	B) obala s nanesenim šljunkom ili pijeskom	2) kanjon
_____ riječni reljef	C) duboka i uska dolina strmih strana	3) ponikva
	D) uska i duboka pretežno okomita šupljina u stijeni	4) žalo

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH CRTEŽA.

2

29. Na crte ispod crteža upiši nazive pokreta litosfernih ploča kod kojih je potresna aktivnost općenito veća i češće se javljaju jaki potresi. **Pazi, jedna crta mora ostati prazna.**

3

30. Na crte ispod crteža upiši nazive prikazanih reljefnih oblika.

Upiši znak **X** u pravokutnik koji prikazuje reljefni oblik nastao djelovanjem vjetra.

2

31. U pravokutnik ispod crteža upiši slova koja odgovaraju opisu prikazane uzvisine.

Pazi, u svaki pravokutnik moraju biti upisana dva slova.

A) stijene starog postanka, sniženo i zaobljeno, blagih padina

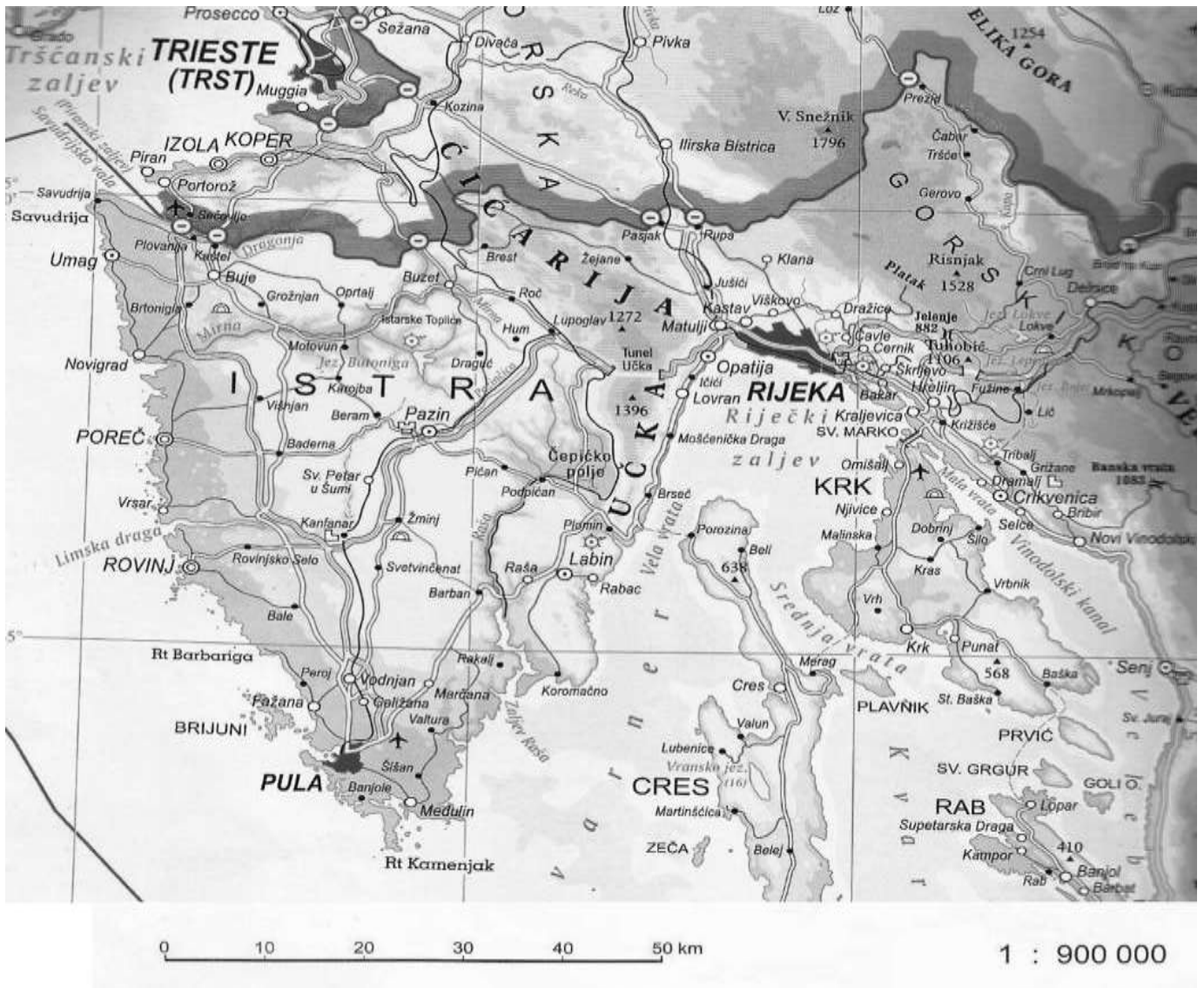
B) Velebit

C) stijene mlađeg postanka, visoko, strmih padina

D) Ivanščica

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠI POMOĆU PRILOŽENE KARTE DIJELA SJEVERNOG HRVATSKOG PRIMORJA I GORSKOG KOTARA.

2

32. Udaljenost između Poreča i Pazina na karti je 4 centimetra. Izračunaj zračnu udaljenost između Poreča i Pazina.

Prostor za računanje

Zračna udaljenost između Poreča i Pazina je _____.

Sjevernije položena zračna luka na priloženoj karti nalazi se _____ (upiši stranu svijeta) od naselja Omišalj.

3	
---	--

33. Ime najvećeg otoka smještenog jugozapadno od Krka je _____. Ime značajne vodene površine koja se na njemu nalazi je _____, a ime otočne skupine zapadno od Fažane je _____.

3	
---	--

34. Ime najvećeg naselja u Istri je _____, ime rijeke koja protječe u neposrednoj blizini Motovuna je _____, a ime najjužnije točke kopnenog dijela Istre je _____.

3	
---	--

35. Ime planine kroz koju je prokopan najdulji cestovni tunel u Istri je _____. Sjeverno od te planine je planina čije ime je _____.

Izračunaj relativnu visinu između najvišeg vrha sjevernije planine i najviše planine Gorskog kotara Risnjaka.

Relativna visina iznosi _____.

Prostor za računanje.
